

Metodika
restorativního přístupu
Pro Dialogu, z.s.

2019/2020

Metodika restorativního přístupu Pro Dialogu, z.s.

Metodika popisuje pracovní postup organizace Pro Dialog, z.s., který se zaměřuje na restorativní činnost v rodinách v souvislosti s trestnou činností, zejména s domácím násilím a násilím v rodinách.

Obsah

Kdo je Pro Dialog, z. s.	3
Principy restorativní práce Pro Dialogu	3
Restorativní program Pro Dialogu, z. s.	4
Terminologie	4
Restorativní program – ucelená péče podporující změnu systému	5
Kdo a co je potřeba pro profesionální realizaci Restorativního programu	6
Podrobný popis jednotlivých aktivit	8
Facilitované setkávání dítěte s rodičem, s nácvikem ... (dále také FSRK)	8
Facilitované předávání dítěte mezi rodiči, s nácvikem ... (dále také FPRK)	13
Odborné poradenské konzultace (dále také KON)	17
Rodičovský (Rodinný) dialog (dále také RD)	18
Obnovné kruhy (dále také OK)	22

Kdo je Pro Dialog, z. s.

Pro Dialog, z.s., je neziskovou organizací, která se zaměřuje na pomoc rodinám s dětmi v situacích konfliktu, spojeného nejčastěji s rozchodem či rozvodem rodičů. Rodinám, které se nacházejí v těžké situaci sporu či probíhajícího násilí, poskytuje široké portfolio podpůrných aktivit zaměřených na ukončení konfliktu, zachování práv dítěti a nalezení nového uspořádání vztahů po rozpadu rodiny.

V rámci práce s těmito rodinami usiluje o narovnání vztahů mezi účastníky konfliktu tak, aby byl hájen zájem dítěte, čímž uskutečňuje pověření sociálně právní ochrany dětí. Pro Dialog pracuje restorativním způsobem s rodinnými systémy, jež se rozpadly v důsledku konfliktu a násilí.

Principy restorativní práce Pro Dialogu

Neutralita

Důvěřujeme prožívání každého klienta, nesoudíme jeho pojetí, snažíme se porozumět jeho potřebám. Podporujeme každého člena rodinného systému zvláště a hledáme možnosti propojení, vzájemného porozumění a nalezení společného řešení situace mezi členy rodinného systému.

Systémovost

Věříme ve vzájemné propojení, důležitost vazeb a svébytné vlastnosti systému. S rodinou pracujeme jako se souborem vzájemně provázaných rolí, potřeb a postojů, díváme se na ni jako na systém. V pracovním týmu věříme v zastupitelnost, kolegiální a vzájemnou provázanost uvnitř týmu i směrem ke klientům.

Odpovědnost

Věříme, že každý je zodpovědný za svůj vlastní život a za svoje vlastní děti. Od rodičů očekáváme přijetí odpovědnosti za svou momentální situaci a zájem o spolupráci s organizací, která jim nabízí podporu, nikoli přejímání odpovědnosti. Pracovníci přijímají odpovědnost za svou odbornost, profesionální přístup a vlastní práci v souladu s principy Restorativní práce.

Zpětná vazba

Věříme v důležitost vyhodnocování zpětné vazby. Od klientů očekáváme ochotu přijímat od pracovníků zpětnou vazbu a pracovat s ní. Pracovníci mají k dispozici zpětnou vazbu od jednotlivých klientů od chování celého rodinného systému a od kolegů, aby vyhodnocovali vlastní postup, další plán a učili se při každém dalším kroku.

Restorativní program Pro Dialogu, z. s.

Restorativní program Pro Dialogu je založen na systémovém přístupu k rodině, které je nabízen ucelený soubor aktivit sestávající z individuální, párové a skupinové práce. Jedná se o aktivity, kterých se účastní všichni zasažení (identifikovaná oběť, zvláště zranitelné oběti, autor činu, svědci) a členové jejich podpůrné sítě. Členům systému jsou nabízeny aktivity zaměřené na jejich podporu, obnovení jejich osobních zdrojů, ukončení vztahového konfliktu souvisejícího s trestným činem a nacházení nového typu vztahů.

Restorativní pojetí nepracuje s rozlišováním pachatele a oběti, pracuje se systémem jako dynamickým celkem, v němž se jednotlivé role prolínají, přičemž respektuje, prohlásí-li se jedinec za oběť a respektuje při práci její/jeho subjektivní limity. Cílem je nastavit nové možnosti soužití v rodině, v níž se odehrál trestný čin, a zejména zajistit právo dětí být vychováván oběma rodiči bez ohledu na minulost. Tento restorativní program je výsledkem několikaleté inovativní práce týmu Pro Dialogu.

Terminologie

Základní pojmy používané v této Metodice.

Rodinný systém

Předpokládáme, že trestný čin, který byl spáchán v rámci rodiny, zasáhl nejen přímé účastníky trestného činu, tedy pachatele a oběť, ale všechny vztahově spřízněné členy rodiny, případně jejich blízké. Všichni tito členové jsou provázáni vzájemnými vztahy, mají na sebe vzájemný vliv a restorativní aktivity počítají s těmito vazbami a vzájemnou provázaností celého systému, který je chápán dynamicky.

Rodič

Zpravidla se jedná o účastníka trestného činu, který se identifikuje jako oběť, vzácněji jako pachatel. Je významným aktérem restorativní práce v rodině.

Dítě

Děti, které jsou členy rodiny, jsou vždy zvláště zranitelné oběti TČ, a to bez ohledu na to, zda byly aktéry TČ, jeho svědkem nebo jen nepřímým účastníkem, a to zejména jedná-li se o domácí násilí nebo násilí v rodině. V této metodice je dítětem myšleno každé dítě z rodiny, se kterou pracujeme.

Rodič, který má dítě aktuálně ve své péči

Významný aktér restorativní práce v rodině, který má často rozhodující vliv na postoje dítěte.

Identifikovaný pachatel

Restorativní práce respektuje subjektivní vnímání situace každého člena rodinného systému. Nezpochybňuje toto vnímání, nehledá důkazy. Pracuje s označeními "pachatel" a "oběť" jako s rolami, které jsou důležité pro vyjasnění konfliktní situace a její další vývoj.

Identifikovaná oběť

Restorativní práce respektuje subjektivní vnímání situace každého člena rodinného systému. V případě oběti přijímá opatření na ochranu toho, kdo se jako oběť identifikuje, způsoby práce přizpůsobuje osobním možnostem a omezením tohoto člena.

Restorativní práce

Aktivity směřující k obnovení narušených či přerušených vazeb mezi členy rodinného systému. Hledání způsobů vyrovnání se s proběhlými událostmi a zejména s trestným činem,

nalezení vlastních zdrojů účastníků TČ, poskytnutí satisfakce, případně vyrovnání. Aplikace postupů směřujících k vytvoření nového fungujícího uspořádání, nových typů vazeb a udržitelných vztahů v rodině, zejména zajištění práv všech zúčastněných.

Facilitace

Forma práce podněcující motivaci a proaktivitu na straně klientů, s cílem usnadnit jim přebírání odpovědnosti klientů za své jednání a postoje (z latinského facile = lehce, snadno).

Restorativní program – ucelená péče podporující změnu rodiny jako systému

Aktivity, nabízené jednotlivým členům rodinného systému v rámci Restorativního programu, jsou vzájemně provázané a na sebe navazující. Každá z aktivit může být sama o sobě vstupní nebo návaznou.

Aktivity se dějí v souladu se zákonem č. 359/1999 Sb. Zákona o sociálně-právní ochraně dětí a se zákonem č. 359/1999 Sb. Zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Klienti se na aktivitách finančně nepodílejí.

Aktivity v Restorativním programu

- Odborné poradenství a Právní poradenství a Terapeutická práce s rodinou (KON)
- Facilitované setkávání dítěte s rodičem s nácvikem rodičovských kompetencí (FSRK)
- Facilitované předávání dítěte mezi rodiči s nácvikem rodičovských kompetencí (FPRK)
- Rodičovský (Rodinný) dialog (RD)
- Obnovné kruhy (OK)

Realizace aktivit je zaměřena na změnu uspořádání rodinného systému, v němž docházelo či dochází k trestné činnosti, v jejímž důsledku došlo k vážnému narušení vztahů mezi členy rodiny. V případě že, otec, matka i dítě zůstávají identifikováni s rolími obětí, pachatele či zvláště zranitelné oběti, je jejich schopnosti funkčně zastávat své role a uplatňovat svá práva touto identifikací vážně ovlivněna.

Restorativní práce Pro Dialogu zaměřuje svou pozornost na funkčnost rodinného systému a rodiče jsou vedeni k rozvíjení kompetencí náležitých rolí rodiče, kterou se učí prožívat jako nezávislou na roli oběti či pachatele; dítě je hájeno v souladu se svými právy a potřebami.

Restorativní proces tak prostřednictvím podpory individuální změny každého člena rodiny a vztahů mezi nimi podporuje proměnu systému jako celku, umožňuje nacházet cestu k vytváření nových typů rolí, vazeb a udržitelných vztahů v rodině, a zajištění práv všech zúčastněných. Výsledkem je nový typ funkčnosti, zvýšení odolnosti rodiny a jejich jednotlivých členů.

Rodičovské kompetence podporované v rámci restorativní práce (v zájmu ochrany práv dítěte)

- Schopnost uznat toho druhého v roli rodiče;
- Prokázat vůli a ochotu nalézt společné řešení;
- Ochota spolupracovat v zájmu svého společného dítěte;
- Ochota a schopnost přiměřeně informovat svoje dítě o situaci v rodině a jejím vývoji.

Kdo a co je potřeba pro profesionální realizaci Restorativního programu

Odborný tým

Kompetence a předpoklady na straně lidí v týmu

- Vzdělání a praxe dle zákona;
- Účast na týmových intervizích a případových supervizích;
- Schopnost mezioborové spolupráce;
- Zájem o seberozvoj a vzdělávání v oblasti restorativní práce, schopnost rozšiřovat své kompetence, zájem o rovnováhu mezi pracovním a osobním životem;
- Respekt k rozličnosti stylů (diverzitě), schopnost spolupracovat a vzájemně se doplňovat.

Odbornost týmu

Odborní pracovníci pro přímou práci s klienty zahrnují následující odbornosti: sociální pracovník/ice, sociální terapeut/ka, speciální pedagog/žka, psycholog/žka, mediátor/ka, právník/ička, kouč/ka, terapeut/ka. Odborní pracovníci pracují vždy týmově, tedy alespoň ve dvojici, často ve trojici, v případě potřeby ve čtveřici.

Zabezpečení provozu organizace a podpora odborné úrovně: supervizor/ka, administrativní a provozní pracovníci/ice.

Garantský dohled, vzájemná zastupitelnost, intervize a supervize

Každý odborný pracovník týmu má kompetenci pro jednání s klientem a přijímá odpovědnosti za vedené intervence. Odborní pracovníci jsou zastupitelní, kontinuitu vedení případu rodiny má na starosti pracovník označený jako "garant" rodiny.

Garant odpovídá za provázanost poskytovaných aktivit, předkládá případ rodiny při intervizi či supervizi, komunikuje se členy rodiny. Je odpovědný za vznik písemného Záznamu z aktivity a za interdisciplinární komunikaci.

Odborní pracovníci pracují s klienty výhradně v páru, případně dle potřeby ve více pracovnících tak, aby byly zajištěny všechny činnosti dané aktivity. Tím je podpořena bezpečnost všech zúčastněných, profesionalita, nestrannost a možnost poskytnutí zpětné vazby. Pracovníci probírají případy každý týden na týmové intervizi a jednou za 3 měsíce na supervizi.

Mezioborová spolupráce

V péči o rodinu aktivně a průběžně spolupracujeme s orgány SPOD, PMS, PČR a soudy, stejně jako s dalšími institucemi a dalšími organizacemi. Při práci s DN jsou průběžně a pečlivě vyhodnocována bezpečnostní rizika pro děti a oběti trestných činů a domácího násilí. Při práci se řídíme rozhodnutími trestných a opatrovnických soudů, přihlížíme ke znaleckým posudkům a dalším oficiálním dokumentům, které monitorují aktuální stav v rodině.

S příslušnými orgány průběžně sdílíme Záznamy z facilitovaných předání a facilitovaných setkání, konzultujeme s nimi, účastníme se případových konferencí, pro soudy a OSPODY vypracováváme Souhrnné zprávy, poskytujeme svědecké výpovědi u soudu.

Vybavené a dostupné pracoviště

Pracoviště je vybaveno pro možnost setkávání dětí a rodičů a zároveň jako pracoviště, kde jsou poskytovány konzultace. V prostorách Pro Dialogu se nachází místnost s vybavenou hernou a oddělená místnost konzultační. Prostory umožňují, aby se rodiče, kteří se nechtějí setkat, společně nepotkali. Důležitá je estetická stránka prostor, která klientům umožní cítit se bezpečně a pohodlně a podpoří jejich ochotu spolupracovat na vlastní změně.

Pracoviště se nachází v dobře dostupné části města, v bytové zástavbě, v dosahu MHD.

Ucelené portfolio aktivit

Rodina může do spolupráce s námi vstoupit přes kteroukoli z aktivit Restorativního programu a dle svých potřeb pak čerpat souběžně nebo návazně další aktivitu z tohoto Restorativního programu. Čerpání aktivit je ze strany rodiny, tedy všech jejích členů, založeno na dobrovolné a vědomé spolupráci. Realizace aktivit je možné započít pouze, pokud oba rodiče stvrdí zájem o spolupráci s námi podpisem Dohody o spolupráci.

Každá z aktivit je poskytována v rozsahu maximálně jedna pro jednu rodinu týdně, většinou ambulantně, na pracovišti Pro Dialogu, které je k výkonu veškerých aktivit adekvátně vybaveno a je evidováno jako místo výkonu dle pověření SPOD. Po dohodě se všemi účastníky je možné některou z aktivit realizovat i terénní formou.

Formy, techniky a metody práce

Restorativní program zahrnuje přímou práci odborných pracovníků s klientem, spolupráci v týmu a interdisciplinární spolupráci s dalšími odborníky, organizacemi a institucemi.

Formy práce

Stěžejní formou práce je dialog. Ten probíhá v rámci osobního setkání a písemnou, telefonickou a emailovou komunikací.

Techniky a metody práce

V práci s klienty

navázání a rozvíjení kontaktu, vazby, důvěry; rozhovor, pozorování, aktivní naslouchání, převyprávění příběhu, sdílení a předávání informací; společná tvorba Individuálního plánu potřeb dítěte (IPPD), jeho průběžné vyhodnocování a oceňování; společná tvorba Plánu individuálního rozvoje (PIR) a průběžné vyhodnocování změny původní situace; používání intervencí, zapisování průběhu Facilitovaných setkání a Facilitovaných předání v reálném čase konání aktivity z pohledu zájmu rozvoje vztahů v rodině; formulování doporučení do Záznamů z aktivit s cílem pojmenovat potenciál pro rozvoj vztahů v rodině; intervenování s cílem chránit všechny účastníky FSRK před primární a sekundární traumatizací; spolupráce s dalšími rodinnými příslušníky; poradenství a terapeutická práce, edukace rodiče a praktický nácvik nových rodičovských kompetencí; emailová a telefonická komunikace.

V týmu

rámcové seznámení se s případem rodiny; práce s rodinnou anamnézou ze zdrojů předložených klienty, soudy či jinými organizacemi, které s danou rodinou pracují; zpracovávání a průběžné vyhodnocování informací; práce s dokumentací rodiny; intervize; supervize; garantský dohled a evaluace.

V interdisciplinární spolupráci

komunikace osobní/emailová/telefonická se soudy, OSPODy, PMS aj.; odesílání Záznamů z Facilitovaných setkání a Facilitovaných předání OSPODu a rodičům; vypracování a odesílání Souhrnných zpráv pro soudy a OSPODy; aktivní účast na případových konferencích a soudních jednáních v zájmu podpory dané rodiny; účast na workshopech a akcích organizací v oboru apod.

Podrobný popis jednotlivých aktivit

Facilitované setkávání dítěte s rodičem s nácvikem rodičovských kompetencí (dále také FSRK)

Popis aktivity v kontextu Restorativního programu Pro Dialogu, z. s.

Rodič, který nemá dítě ve své péči a/nebo má soudně určený omezený kontakt s ním, se na pracovišti Pro Dialogu může se svým dítětem pravidelně setkávat, obnovovat a rozvíjet s ním vztah. Dítěti takový typ kontaktu umožňuje bezpečný kontakt s rodičem a možnost budovat svou osobnost a vztahy bez zátěže konfliktů svých rodičů. Součástí aktivity jsou konzultace zaměřené na praktický nácvik rodičovských kompetencí.

FSRK jako vstupní aktivita

FSRK bývá doporučeno nebo soudně ustanoveno nejčastěji rodinám, kde je jednomu z rodičů z různých důvodů upírán kontakt s dítětem; děti nebyly s jedním z rodičů dlouho v kontaktu po prožitém rodinném konfliktu; jejichž rodič byl shledán násilným vůči svému partnerovi (příp. dítěti). Návaznými aktivitami mohou být Facilitované předávání, Rodičovský dialog, různé typy Odborných poradenských konzultací, či Obnovné kruhy.

FSRK jako návazná aktivita

FSRK může být doporučeno či nařízeno jako součást jiné aktivity, kterou rodina u nás již čerpá.

Cíle aktivity

Dlouhodobý cíl

Formou sociálně terapeutického poradenství pracovat s celým rodinným systémem tak, aby rodiče (každého společného) dítěte dokázali sami rozpoznat nejlepší zájem svého dítěte a byli schopni mezi sebou komunikovat a domlouvat se o výchově svého dítěte bez prostředníků a na takové úrovni, aby zájem jejich dítěte byl při výchově respektován a zachován.

Krátkodobý cíl

Pokud je to v zájmu dítěte, vytvořit bezpečné prostředí pro setkání dítěte s rodičem, který dítě nemá ve své péči a z jakéhokoliv důvodu nebyl dlouhodobě možný kontakt mezi tímto rodičem a dítětem.

Účastníci aktivity

Na straně klientů

Členové rodiny: rodič, který má dítě v péči; setkávající se rodič; společné dítě.

Další osoby: některé části FSRK se mohou účastnit další osoby, pokud je to v zájmu dítěte, v rámci ochrany práv dítěte a v zájmu znovuoobnovení vztahů v rodině – rodinní příslušníci, členové komunity, právní zástupci a/či terapeuti každého z rodičů aj. Tyto další osoby se mohou častit, kdy je přítomno dítě, účastnit vždy pouze s výslovným souhlasem obou zástupců dítěte a se souhlasem dítěte.

Na straně Pro Dialogu

2 až 4 odborní pracovníci. Odborný pracovník – garant – odpovídá za vedení práce s konkrétní rodinou. Další odborní pracovníci/pracovnice doplňují péči o jednotlivé členy rodiny (dospělé i děti) na základě jejich potřeb vyplývajících z průběhu FSRK, individuálních konzultací v rámci FSRK a/či z realizace Individuálního plánu potřeb dítěte/IPPD a Plánu osobního rozvoje/PIR každého z rodičů. Vedou konzultace s rodiči, poskytují odborné poradenství ohledně výchovných přístupů a reakcí na projevy

dítěte; facilitují setkání rodiče s dítětem, odborně zasahují a vedou rodiče k nácvičku a upevnění výchovných postojů, podporují je v žádoucích interakcích s dítětem.

Průběh aktivity

Úvodní a/či Přípravná konzultace. Jednání se zájemcem o spolupráci

Pokud je FSRK vstupní aktivitou do Restorativního programu, probíhá nejprve Úvodní/Vstupní konzultace do programu a případně také Přípravná konzultace k aktivitě FSRK. Zájemce o spolupráci může Pro Dialog kontaktovat sám (telefonicky, emailem, kontaktním formulářem na webu), prostřednictvím jiné organizace, prostřednictvím OSPOD nebo soudu. Zájemce se po dohodě dostaví na konzultaci, která probíhá vždy osobně na pracovišti Pro Dialogu. Cílem je umožnit zájemci zorientovat se a rozhodnout, zda spolupráce s Pro Dialogem je pro něj v jeho aktuální životní situaci nejvhodnější.

Výstupy a dokumentace

1. Zájemce seznámen se způsobem práce, s principy a podmínkami spolupráce s Pro Dialogem;
2. Zájemce poučen o zpracování a nakládání s jeho osobními údaji a o spolupráci s OSPOD;
3. Zájemce informován o podmínce započítí spolupráce: souhlas a spolupráce obou rodičů;
4. Dohoda o tom, zda druhého rodiče kontaktuje rodič nebo zda Pro Dialog přímo či přes příslušný OSPOD informuje o možnosti spolupráce druhého rodiče a domlouvá Úvodní setkání s ním;
5. Dohoda o tom, jak bude dále kontaktován první zájemce o aktivitu pro další spolupráci;
6. Zájemci předána vytištěná Dohoda o spolupráci k prostudování, a odkaz na webové stránky Pro Dialogu;
7. Podepsaný Souhlas se zpracováním osobních údajů včetně souhlasu s poskytnutím informací OSPODu, případně jiným institucím;
8. Založena složka rodiny v interní databázi;
9. Dokumenty předložené zájemcem založeny do složky rodiny v interní databázi (rozsudky a soudní rozhodnutí upravující aktuální rodinnou situaci, pokud je zájemce předložil);
10. Do interní databáze založen interní dokument Záznam z Úvodní konzultace.

Přípravná konzultace k aktivitě FSRK. Setkání s každým rodičem individuálně

Toto setkání probíhá v případě, že oba rodiče projevili zájem o poskytnutí FSRK. Jednání probíhá s každým rodičem zvlášť, s přihlédnutím k historii domácího násilí v rodině v rozdílných dnech, bez přítomnosti dětí. Rodič je seznámen s pravidly facilitovaných setkání.

Výstupy a dokumentace

1. Dohoda o vytvoření Individuálního plánu potřeb dítěte s každým z rodičů;
2. Dohoda o vytvoření Plánu individuálního rozvoje/PIR s každým z rodičů;
3. Dohoda o způsobu předávání informací o spolupráci a jejich rozsahu OSPODu, příp. soudu;
4. S rodičem, který má dítě v péči, domluva termínu přípravné konzultace (setkání) s dítětem;
5. Podepsané Dohody o spolupráci (včetně podmínek a pravidel spolupráce) s každým rodičem; tyto založeny do interní databáze, do složky rodiny;
6. Dokumenty předložené jedním či druhým rodičem založeny do složky rodiny v interní databázi (rozsudky a soudní rozhodnutí upravující aktuální rodinnou situaci, které jsou ochotni klienti předložit);

7. Do interní databáze založeny interní dokumenty: Záznam z Přípravné konzultace k FSRK s každým z rodičů.

Přípravná konzultace k aktivitě FSRK s dítětem

Toto setkání probíhá v případě, že oba rodiče absolvovali Přípravnou konzultaci k FSRK a podepsali Dohodu o spolupráci. Setkání s dítětem se účastní rodič, který má dítě v péči, ale dítě dostane příležitost být s pracovníky Pro Dialogu také o samotě. Konzultace probíhá jako setkání adekvátně věku a potřebám dítěte formou rozhovoru s prvky hry, při kterém se dítě seznámí s prostředím pracoviště a s pracovníky, kteří budou přítomni FSRK. Dítě je adekvátně svému věku seznámeno se smyslem a průběhem FSRK, jsou zjišťovány jeho potřeby prožívání v souvislosti se setkáním s druhým rodičem, pokud možno bez přítomnosti rodiče, který má dítě v péči. S tímto rodičem, proběhne konzultace s cílem seznámit jej s tím, jak dítě připravit na FSRK.

Můžeme doporučit na základě psychického stavu dítěte delší přípravné fáze pro dítě, ve smyslu zabránění (re)traumatizace dítěte. K setkání dítěte s druhým rodičem nemůže dojít, pokud na to dítě není dostatečně připravené. V rámci přípravy umíme doporučit péči dalšího specialisty nebo organizace, pokud to vyhodnotíme jako potřebné.

Výstupy a dokumentace

1. Dítě seznámeno s pracovníky a s pracovištěm, kde bude FSRK probíhat;
2. Zjištěny potřeby dítěte a jeho prožívání v souvislosti se setkáním s druhým rodičem;
3. Realizována konzultace s rodičem, který má dítě aktuálně v péči, jak připravit dítě na FSRK;
4. Dohoda o dalším postupu s rodičem, který má dítě aktuálně v péči, případně domluva termínu prvního FSRK;
5. Založen interní dokument Záznam z Přípravné konzultace k FSRK s dítětem;
6. Založen interní dokument Záznam z Přípravné konzultace k FSRK s každým rodičem.

První facilitované setkání

Proběhne poté, co oba rodiče absolvovali Přípravnou konzultaci k aktivitě, mají podepsanou Dohodu o spolupráci, a dítě se jeví jako připravené na FSRK. Před samotným setkáním dítěte s druhým rodičem proběhne krátká konzultace s každým rodičem, v oddělených místnostech a bez přítomnosti dítěte – tomu se věnuje odborný pracovník v herně.

Nejprve proběhne konzultace s rodičem, který přivádí dítě, o jeho představě, jak bude FSRK probíhat. Jeho sdělení odborný pracovník tlumočí rodiči, který se má s dítětem setkat. Poté může v herně započít setkání, v jehož průběhu jsou přítomni minimálně dva odborní pracovníci. Po skončení aktivity dítě v doprovodu pracovníka odchází z herny za rodičem, který dítě přivedl, a bezpečně spolu opouštějí pracoviště. Druhý rodič zůstává na konzultaci, která je vedena v přítomnosti minimálně dvou odborných pracovníků. Rodiče se na pracovišti Pro Dialogu nesetkávají, pokud si to oba výslovně nepřejí.

Výstupy a dokumentace

1. Realizovaná konzultace o představě a potřebách ohledně aktuálního FSRK s rodičem, který má dítě aktuálně v péči a přivádí je na pracoviště Pro Dialogu;
2. Setkání druhého rodiče s dítětem za přítomnosti odborných pracovníků;
3. Vypracován Záznam průběhu aktivity FSRK včetně sdělení druhého rodiče následně po FSRK pro účely Odborné konzultace k prvnímu FSRK;
4. Realizovaná konzultace s druhým rodičem o průběhu setkání a jeho představách do budoucna;
5. Práce s dítětem – pocity dítěte, zkušenost dítěte ze setkání s rodičem;

6. V interní databázi založen do složky rodiny interní dokument Záznam z konzultace k FSRK s rodičem, který má dítě aktuálně v péči;
7. V interní databázi založen do složky rodiny interní dokument Záznam z konzultace k FSRK s rodičem, který se setkává s dítětem za dohledu odborných pracovníků Pro Dialogu;
8. V interní databázi založen do složky rodiny založen interní dokument Záznam z konzultace k FSRK s dítětem.

Individuální konzultace každého rodiče po prvním FSRK a k IPPD + PIR

Tyto jsou dojednány v termínech pro každého rodiče zvláště co nejdříve po prvním proběhlém FSRK. Konzultace je vedena bez přítomnosti dítěte. Rodiče jsou seznámeni se Záznamem z FSRK a je prováděna společná zpětná vazba na první setkání. Od rodiče, který má dítě v péči, jsou zjišťovány také reakce dítěte na proběhlé FSRK.

V průběhu konzultace je každému z rodičů k dispozici odborné poradenství – v rámci výchovných postupů, ohledně reakcí na chování dítěte. Odborní pracovníci podporují rodiče v náhledu na situaci v rámci rodinného systému, pomáhají porozumět rodiči jeho roli, podporují ho při jejím nácviu a upevňování. S každým rodičem je vypracován Individuální plán rodiče pro ochranu potřeb dítěte / IPPD s cílem moci společně s rodičem, v průběhu spolupráce s naší organizací, oddělovat projekce rodiče do dítěte od jeho skutečných potřeb, učit se potřeby dítěte vnímat a upřednostnit před svými. S každým rodičem je vypracován Plán individuálního rozvoje / PIR s cílem moci společně s rodičem, v průběhu spolupráce s naší organizací, sledovat a oceňovat takové pokroky v osobnostní změně rodiče, které přispívají k zajištění podmínek v rodině pro zdravý rozvoj dítěte – typicky sledujeme oblasti: vztah s dítětem, prevence násilného chování, společné rodičovství – spolupráce s druhým rodičem, osobní životní stabilizace apod.

Obsah konzultace s rodičem, který má dítě v péči

1. Rodič sděluje reakci dítěte na proběhlé FSRK – změny v chování, fyziologické projevy, co o tom sdělovalo apod.;
2. Rodič sděluje svou představu o dalším průběhu FSRK – potřeby dítěte, frekvence setkávání, aranžmá atd. a navrhuje termíny dalšího setkání;
3. S rodičem je vypracován Individuální plán rodiče pro ochranu potřeb dítěte/IPPD;
4. S rodičem je vypracován Plán osobního rozvoje /PIR.

Obsah konzultace s rodičem, který se setkává s dítětem

1. Rodič se vyjadřuje ke sdělení o reakci dítěte na FSRK a návrhům druhého rodiče, který má dítě v péči;
2. S rodičem je vypracován Individuální plán rodiče pro ochranu potřeb dítěte/IPPD;
3. S rodičem je vypracován Plán osobního rozvoje /PIR.

Výstupy a dokumentace

1. Vypracován Individuální plán rodiče pro ochranu potřeb dítěte s každým z rodičů; tyto založeny v interní databázi do složky rodiny;
2. Vypracován Plán osobního rozvoje s každým z rodičů; tyto založeny v interní databázi do složky rodiny;
3. Dokončen Záznam průběhu prvního FSRK včetně sekce “Doporučení”; Záznam založen v interní databázi do složky rodiny; tento odeslán každému z rodičů a na příslušný OSPOD.

Druhé až páté facilitované setkání

Obvyklý obsah, výstupy a dokumentace

1. Realizovaná konzultace k Záznamu z předchozího FSRK s rodičem, který má dítě v péči;
2. Realizované facilitované setkání druhého rodiče s dítětem;
3. Konzultace s druhým rodičem o proběhlém průběhu FSRK a jeho představách do budoucna;
4. Realizovaná (volitelně) konzultace s dítětem;
5. Rodiči, každému zvlášť, nabídnuty návazné aktivity Restorativního programu (volitelně): Odborné poradenské konzultace; Rodičovský dialog; Obnovné kruhy;
6. V interní databázi založen do složky rodiny založeny interní dokumenty Záznamy z konzultací s jednotlivými členy rodiny;
7. V interní databázi do složky rodiny založen interní dokument Záznam z konzultace k FSRK s dítětem. Dokončen Záznam průběhu předchozího FSRK; tento odeslán každému z rodičů a na příslušný OSPOD.

Individuální odborné konzultace nad rámec FSRK

Mimo konzultací, které nativně patří k FSRK a probíhají při každém FSRK, může každý člen rodiny (rodič či dítě) čerpat samostatné individuální konzultace. Klient o ně může sám požádat a/nebo mu mohou být nabídnuty, doporučeny, pracovníky Pro Dialogu. V průběhu čerpání aktivity FSRK je na individuální konzultaci pozván každý člen rodiny jistě po pátém FSRK, s cílem společně průběžně hodnotit probíhající spolupráce směrem k naplnění krátkodobého i dlouhodobého cíle FSRK.

Výstupy a dokumentace

1. Realizovaná konzultace s rodičem včetně aktualizace IP;
2. V databázi založen do složky rodiny interní dokument Záznam z konzultace s rodičem;
3. V databázi založena do složky rodiny aktualizovaná verze Individuálního plánu rodiče pro ochranu potřeb dítěte.

Vyhodnocování aktivity, nabídka návazných aktivit

Minimálně 2x ročně v rámci FSRK konzultace probíhá s každým rodičem, případně i dítětem, společné vyhodnocování spolupráce v souvislosti s plněním dohodnutého cíle. Odborný pracovník může v rámci dialogu nad možnostmi další spolupráce nabídnout čerpání některé z návazných aktivit v rámci Restorativního programu Pro Dialogu.

Výstupy a dokumentace

1. Dohoda o aktuálním vnímání plnění stanoveného cíle aktivity;
2. Dohoda o pokračování nebo ukončení spolupráce:
  - a. Dohoda o formě pokračování v FSRK, pokud cíle se doposud nepodařilo naplnit + možnost souběžně čerpat aktivitu Rodičovský dialog či Obnovné kruhy; pokračování v FSRK s novými cíli pro další období; přechod na návaznou aktivitu FPRK;
  - b. Dohoda o ukončení spolupráce z důvodu naplnění cílů spolupráce, nevyskytly se žádné další potřeby; ukončení pro nespolečnou spolupráci ze strany jednoho (nebo obou) z rodičů;
3. V databázi založeny do složky rodiny interní dokumenty: Záznam z konzultace s rodičem.
4. OSPOD informován o případné změně formy spolupráce.

Výstupy z aktivity pro interdisciplinární spolupráci

Výstupy z FSRK určené orgánům SPOD

- Záznamy průběhu jednotlivých FSRK;
- Informace o zahájení spolupráce s danou rodinou;
- Zpráva o ukončení spolupráce s danou rodinou;
- Průběžné telefonické a emailové konzultace s příslušným pracovníkem OSPODu;
- Souhrnné zprávy vypracované na výzvu OSPODu.

Výstupy z FSRK určené soudům

- Souhrnné zprávy vypracované na zadání soudu;
- Telefonické konzultace, svědecké výpovědi ředitelky Pro Dialogu.

Facilitované předávání dítěte mezi rodiči s nácvikem rodičovských kompetencí (dále také FPRK)

Popis aktivity v kontextu Restorativního programu Pro Dialogu, z.s.

Rodič, který má dítě v péči, předává za přítomnosti odborných pracovníků dítě druhému rodiči, se kterým pak dítě samostatně stráví delší časový úsek. Poté je dítě, opět s odbornou asistencí, předáno zpět prvnímu rodiči. Součástí FPRK jsou konzultace zaměřené na nácvik a rozvoj rodičovských kompetencí a komunikačních dovedností v rámci rodičovské role.

FPRK jako vstupní aktivita

Pokud o FPRK mají zájem rodiny, v nichž docházelo k domácímu násilí, preventujeme (re)traumatizaci dítěte i rodiče, kteří byli po určité době v roli obětí, a nabízíme aktivitu nejprve ve variantě, kdy se rodiče vůbec nesetkají, dítě předává odborný pracovník. Návnými aktivitami mohou být Rodičovský dialog, různé typy Odborných poradenských konzultací či Obnovné kruhy.

FPRK jako návazná aktivita

K asistovaným předáváním přecházejí rodiny nejčastěji z FSRK, a to ve chvíli, kdy míra ohrožení klesá; vztah mezi rodičem, který dítě vídal doposud jen formou facilitovaných setkávání, a dítětem je obnoven; dítě by s tímto rodičem mohlo trávit delší časové úseky; rodiče jsou schopni se setkat, i domluvat se. Rodiče ale stále potřebují pomoc při předávání dětí, zejména při komunikaci ohledně péče o děti.

Cíle aktivity

Dlouhodobý cíl

Formou sociálně terapeutického poradenství pracovat s celým rodinným systémem tak, aby rodiče dítěte dokázali rozpoznat a respektovat nejlepší zájem svého dítěte a byli schopni mezi sebou komunikovat a domluvat se i bez prostředníků způsobem pro rodiče i dítě bezpečným a netraumatizujícím.

Krátkodobý cíl

Pokud je to v zájmu dítěte, vytvořit bezpečné prostředí pro přechod dítěte od rodiče, který má dítě v péči, ke druhému rodiči, a zpět.

Účastníci aktivity

Na straně klientů

Členové rodiny: rodič, který má dítě v péči; druhý rodič; společné dítě.

Další osoby: konzultací, která je nativní součástí aktivity, se mohou účastnit další osoby, pokud je to v zájmu dítěte, v rámci ochrany práv dítěte a v zájmu znovuoobnovení vztahů v rodině – rodinní příslušníci, členové komunity, právní zástupci a/či terapeuti každého z rodičů aj.

Na straně Pro Dialogu

2 až 4 odborní pracovníci. Odborný pracovník – garant – odpovídá za vedení práce s konkrétní rodinou. Další odborní pracovníci/pracovnice doplňují péči o jednotlivé členy rodiny (dospělé i děti) na základě jejich potřeb vyplývajících z průběhu FPRK a z individuálních konzultací v rámci FPRK, pořizuje Záznam z aktivity.

Průběh aktivity

Úvodní poradenská konzultace. Jednání se zájemcem o spolupráci

Pokud je facilitované předávání vstupní aktivitou do Restorativního programu, probíhá nejprve Úvodní konzultace pro vstup do programu Pro Dialogu a/či Přípravná konzultace k aktivitě FPRK. Zájemce o spolupráci může Pro Dialog kontaktovat sám (telefonicky, emailem, kontaktním formulářem na webu), prostřednictvím jiné organizace, prostřednictvím OSPOD nebo soudu.

Zájemce se dostaví na konzultaci, která probíhá vždy osobně na pracovišti Pro Dialogu. Cílem je umožnit zájemci zorientovat se a rozhodnout, zda spolupráce s Pro Dialogem je pro něj v jeho aktuální životní situaci nejvhodnější.

Výstupy a dokumentace

1. Zájemce seznámen se způsobem práce, s principy a podmínkami spolupráce s Pro Dialogem;
2. Zájemce poučen o zpracování a nakládání s jeho osobními údaji a o spolupráci s OSPOD;
3. Zájemce informován o podmínce započetí spolupráce: souhlas a spolupráce obou rodičů;
4. Dohoda o tom, zda druhého rodiče kontaktuje rodič (sám či přes OSPOD), nebo zda Pro Dialog přímo či přes příslušný OSPOD informuje o možnosti spolupráce druhého rodiče a domlouvá termín Úvodní konzultace s ním;
5. Dohoda o tom, jak bude dále kontaktován první zájemce o aktivitu pro další spolupráci;
6. Zájemci předána vytištěná Dohoda o spolupráci k prostudování, a odkaz na webové stránky Pro Dialogu;
7. Podepsán Souhlas se zpracováním osobních údajů včetně souhlasu s poskytnutím informací OSPODu, případně jiným institucím;
8. Založena složka rodiny v interní databázi;
9. Do databáze založen interní dokument Záznam z Úvodní konzultace.

Přípravná konzultace k aktivitě FPRK. Setkání s každým rodičem individuálně

Toto setkání probíhá v případě, že oba rodiče projeví zájem o poskytnutí FPRK. Jednání probíhá s každým rodičem zvlášť, bez přítomnosti dětí. Rodič je seznámen s pravidly a průběhem facilitovaných předávání. S každým rodičem je vypracován Plán individuálního rozvoje / PIR s cílem moci společně s rodičem, v průběhu spolupráce s naší organizací, sledovat a oceňovat takové pokroky v osobnostní změně rodiče, které přispívají k zajištění podmínek v rodině pro zdravý rozvoj dítěte – typicky sledujeme oblasti: vztah s dítětem, prevence násilného chování, společné rodičovství – spolupráce s druhým rodičem, osobní životní stabilizace apod.

Výstupy a dokumentace

1. Dohoda o způsobu předávání informací o spolupráci a jejich rozsahu OSPODu, příp. Soudu;
2. S rodičem, který má dítě v péči, domluva termínu přípravné konzultace (setkání) s dítětem;
3. Vypracován Plán osobního rozvoje s každým z rodičů; tyto založeny v interní databázi do složky rodiny;
4. Podepsány Dohody o spolupráci (včetně podmínek a pravidel spolupráce) s každým rodičem; tyto založeny do interní databáze, do složky rodiny;
5. Dokumenty předložené jedním či druhým rodičem založeny do složky rodiny v interní databázi (rozsudky a soudní rozhodnutí upravující aktuální rodinnou situaci, které jsou ochotni klienti předložit);
6. Do interní databáze založeny interní dokumenty: Záznamy z Přípravné konzultace k FPRK s každým rodičem.

Přípravná konzultace (setkání) s dítětem

Toto setkání probíhá v případě, že oba rodiče absolvovali Přípravnou konzultaci k FPRK a podepsali Dohodu o spolupráci. Setkání s dítětem se účastní rodič, který má dítě v péči, ale dítě dostane příležitost být s pracovníky Pro Dialogu také o samotě.

Konzultace probíhá jako setkání adekvátně věku a potřebám dítěte formou rozhovoru s prvky hry, při kterém se dítě seznámí s prostředím pracoviště a s pracovníky, kteří budou přítomni FPRK (pokud je aktivita FPRK vstupní aktivitou).

Dítě je adekvátně svému věku seznámeno se smyslem a průběhem FPRK, jsou zjišťovány jeho potřeby prožívání v souvislosti s přecházením mezi rodiči, pokud možno bez přítomnosti rodiče, který má dítě v péči. S tímto rodičem, proběhne konzultace s cílem seznámit jej s tím, jak dítě připravit na FPRK.

Výstupy a dokumentace

1. Dítě seznámeno s pracovníky a s pracovištěm, kde bude FPRK probíhat;
2. Zjištěny potřeby dítěte a jeho prožívání v souvislosti s přecházením od rodiče ke druhému rodiči;
3. Realizována konzultace s rodičem, který má dítě aktuálně v péči, jak připravit dítě na FPRK;
4. Dohoda o dalším postupu s rodičem, který má dítě aktuálně v péči, případně domluva termínu prvního FPRK;
5. Do databáze založen interní dokument Záznam z přípravné konzultace k FPRK s dítětem;
6. Do databáze založen interní dokument Záznam z přípravné konzultace k FPRK s rodičem.

První facilitované předání

Proběhne poté, co proběhly předchozí kroky, tj. oba rodiče absolvovali Přípravnou konzultaci k aktivitě, mají podepsanou Dohodu o spolupráci, a dítě se jeví jako připravené.

Rodič, ke kterému má dítě přejít, se dostaví dříve a proběhne s ním nejprve krátká konzultace. Poté čeká v oddělené místnosti. Dítě čeká v přítomnosti odborného pracovníka v herně. Sdělení rodiče týkající se potřeb a povinností dítěte (zdravotní stav, školní povinnosti apod.) odborný pracovník tlumočí druhému rodiči, který se dostaví převzít dítě. Rodiči je poskytnut dostatek času a prostoru, aby předání proběhlo pro dítě bezpečně, společně pak opouštějí pracoviště.

Rodič, který dítě přivedl, zůstává na konzultaci, která je vedena v přítomnosti dvou odborných pracovníků. Zpětné předání probíhá shodně, na konzultaci zůstává rodič, který dítě předával nazpátek. Rodiče se na pracovišti Pro Dialogu nesetkávají, pokud si to oba výslovně nepřejí.

Výstupy a dokumentace

1. Předání/ přechod dítěte od jednoho rodiče ke druhému s odbornou asistencí;
2. Realizovaná konzultace s rodičem, který má dítě aktuálně v péči a přivedl je na pracoviště;
3. Vypracován Záznam předání z FPRK včetně sdělení rodičů ohledně potřeb a povinností dítěte či potřeb rodiče;
4. Vypracován Záznam zpětného předání z FPRK včetně sdělení rodičů; celkový a dokončený Záznam průběhu FPRK odeslán každému z rodičů a na příslušný OSPOD;
5. Realizovaná konzultace s druhým rodičem;
6. V interní databázi založen do složky rodiny interní dokument Záznam z konzultace k FPRK s rodičem, který má dítě aktuálně v péči;
7. V interní databázi založen do složky rodiny interní dokument Záznam z konzultace k FPRK s rodičem, který v rámci aktivity přebírá dítě;

Druhé až páté facilitované předání

Obsah, výstupy a dokumentace viz První facilitované předání.

Individuální odborné konzultace nad rámec FPRK

Mimo konzultace, které nativně patří a probíhají při každém FPRK, může každý člen rodiny (rodič či dítě) čerpat samostatné individuální konzultace. Klient o ně může sám požádat a/nebo mu mohou být nabídnuty pracovníky Pro Dialogu.

V průběhu čerpání FPRK je na individuální konzultaci pozván každý člen rodiny poprvé po pátém FPRK, s cílem společně hodnotit probíhající spolupráce směrem k naplnění cíle FPRK.

Obsah konzultace s rodičem, který má dítě v péči

- Rodič sděluje reakci dítěte na proběhlé FPRK – změny v chování, fyziologické projevy, sdělení;
- Rodič sděluje svou představu o dalším průběhu FPRK – potřeby dítěte atd.;

Obsah konzultace s rodičem, který si přebírá dítě s odbornou asistencí

- Rodič sděluje reakci dítěte na proběhlé FPRK – změny v chování, fyziologické projevy, sdělení;
- Rodič sděluje svou představu o dalším průběhu a vývoji FPRK – potřeby dítěte atd.;
- Rodič se vyjadřuje ke sdělení o reakci dítěte na FPRK a návrhům druhého rodiče, který má dítě v péči.

Výstupy a dokumentace

1. Realizovaná konzultace s každým z rodičů;
2. V databázi založeny do složky rodiny interní dokumenty: Záznam z konzultace s rodičem.

Vyhodnocování aktivity, PIR, nabídka návazných aktivit

Minimálně 2x ročně v rámci FPRK konzultace probíhá s každým rodičem, případně i dítětem, společné vyhodnocování spolupráce v souvislosti s plněním dohodnutého cíle.

Minimálně 4x ročně probíhá v rámci konzultace s každým rodičem evaluace Plánu individuálního rozvoje / PIR s cílem pojmenovávat takové pokroky v osobnostní změně rodiče, které přispívají k zajištění podmínek v rodině pro zdravý rozvoj dítěte – typicky sledujeme oblasti: vztah s dítětem, prevence násilného chování, společné rodičovství – spolupráce s druhým rodičem, osobní životní stabilizace apod.

Odborný pracovník může v rámci dialogu nad možnostmi další spolupráce nabídnout čerpání některé z návazných aktivit v rámci Restorativního programu Pro Dialogu.

Výstupy a dokumentace

1. Dohoda o aktuálním vnímání plnění stanoveného cíle aktivity;
2. Dohoda o pokračování nebo ukončení spolupráce:
  - a. Dohodnuta forma pokračování v FPRK, cíle se zatím nepodařilo naplnit + možnost souběžně čerpat aktivitu Rodičovský dialog či Obnovné kruhy; pokračování v FPRK s novými cíli pro další období;
  - b. Dohodnuto ukončení spolupráce z důvodu naplnění cílů spolupráce, nevyskytly se žádné další potřeby; ukončení pro nespolečnost ze strany jednoho (obou) z rodičů;
3. V databázi založeny do složky rodiny interní dokumenty: Záznam z konzultace s rodičem;
4. V databázi založeny do složky rodiny interní dokumenty: Evaluace Plánu osobního rozvoje/PIR;
5. OSPOD informován o změně formy spolupráce.

Výstupy z aktivity pro interdisciplinární spolupráci

Výstupy z FPRK určené orgánům SPOD

- Záznamy průběhu jednotlivých FPRK;
- Informace o zahájení / ukončení/ změně formy spolupráce s rodinou;
- Průběžné telefonické a emailové konzultace s příslušným pracovníkem OSPODu;
- Souhrnné zprávy vypracované na výzvu OSPODu.

Výstupy z FPRK určené soudům

- Souhrnné zprávy vypracované na zadání soudu;
- Telefonické konzultace, svědecké výpovědi ředitelky Pro Dialogu.

Odborné poradenské konzultace (dále také KON) a právní poradenství

Popis aktivity v kontextu Restorativního programu Pro Dialogu, z. s.

Odborná konzultace je bazálním formátem pro práci s každým členem rodinného systému, který je v naší péči. Klienti – dospělí, děti – typicky čerpají tyto typy konzultací:

- Úvodní konzultace = vstupní setkání se zájemcem o spolupráci s naší organizací;
- Přípravná konzultace ke každé jednotlivé aktivitě Restorativního programu; osobně na našem pracovišti;
- Poradenská konzultace při každém Facilitovaném setkávání a Facilitovaném předávání; osobně na našem pracovišti;
- Individuální konzultace zaměřená na psychosociální poradenství; osobně na našem pracovišti;
- Individuální konzultace zaměřená na právní poradenství; osobně na našem pracovišti;
- Individuální konzultace zaměřená na práci s traumatem; osobně na našem pracovišti;
- Rodičovská sociálně-psychologická konzultace/facilitace; osobně na našem pracovišti;
- Rodinná konzultace/facilitace/terapeutická práce s rodinou; osobně na našem pracovišti;

- Individuální konzultace zaměřená na terapeutickou práci s ohroženým dítětem; osobně na našem pracovišti;
- Konzultace k vypracování IPPD/ Individuálního plánu rodiče pro ochranu potřeb dítěte; osobně na našem pracovišti;
- Konzultace věnované průběžné evaluaci IPPD; osobně na našem pracovišti;
- Konzultace k vypracování PIR/ Plánu individuálního rozvoje; osobně na našem pracovišti; osobně na našem pracovišti;
- Konzultace věnované průběžné evaluaci PIR; osobně na našem pracovišti;
- Mailové a telefonické poradenství pro naléhavé situace.

Cíle aktivity

Dlouhodobý cíl

Podporovat rodiče v obnovení psychických a fyzických zdrojů, zpracování traumat, převzetí odpovědnosti za vlastní situaci a směřování k obnovení vzájemné komunikace tak, aby se oba mohli podílet na péči o své dítě. Podporovat a provázet dítě ve zpracování traumatu a při obnově psychických zdrojů a sebevědomí.

Krátkodobý cíl

S ohledem na aktuální situaci a konkrétní praktická témata v rodině, kde se nachází ohrožené dítě, podpořit celý rodinný systém posilováním dovedností a kompetencí jednotlivých členů rodiny.

Účastníci aktivity

Na straně klientů

Členové rodiny: rodič, který má dítě v péči; druhý rodič; společné dítě;

Další osoby: konzultaci se po dohodě mohou účastnit další osoby – další rodinní příslušníci, členové komunity, právní zástupci a/či terapeuti každého z rodičů aj. Tyto další osoby se mohou častí, kdy je přítomno dítě, účastnit vždy s výslovným souhlasem obou zástupců dítěte a se souhlasem dítěte.

Na straně Pro Dialogu

2 odborní pracovníci. Odborný pracovník – garant – odpovídá za vedení práce s konkrétní rodinou. Další odborný pracovník/pracovnice se podílí v souladu se svou odborností, pořizuje Záznam z aktivity. Právní poradenství je poskytováno týmem sociální pracovník a právník.

Typy aktivity a jejich průběh

Odborné konzultace jsou nativní součástí všech aktivit v Restorativním programu, a jako poradenské konzultace mohou být čerpány kdykoli v průběhu spolupráce, rodiči i dětmi, jako individuální, párové, skupinové.

Typický obsah, výstupy a dokumentace

1. Realizována odborná konzultace;
2. Do interní databáze založen interní dokument Záznam z konzultace.

Výstupy z KON určené orgánům SPOD

- Průběžné telefonické a emailové konzultace s příslušným pracovníkem OSPODu;
- Souhrnné zprávy vypracované na výzvu OSPODu.

Rodičovský (Rodinný) dialog (dále také RD)

Popis aktivity v kontextu Restorativního programu Pro Dialogu, z.s.

Rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič společně jednají na pracovišti Pro Dialogu za přítomnosti odborných pracovníků o potřebách společného dítěte. Pokud vzniknou z jednání tzv. Rodičovské dohody, jsou podepsány rodiči i odbornými pracovníky a je na každém z rodičů, jak s tímto výstupem bude dále nakládat.

Rodičovský (Rodinný) dialog jako vstupní aktivita

Mediační aktivitu Rodičovský dialog mohou dobrovolně čerpat rodiče, kteří hledají nezávislou odbornou asistenci pro tvorbu rodičovských dohod, nebo může být RD doporučen či soudně stanoven rodinám v průběhu konfliktního rozchodu či rozvodu jako odborná podpora při jednáních v zájmu společných dětí a jejich budoucnosti.

Pokud o RD mají zájem rodiny, v nichž docházelo k domácímu násilí, preventujeme (re)traumatizaci rodiče, který byl po určitou dobu v roli obětí, a umíme nabídnout aktivitu ve variantě, kdy RD probíhá v oddělených místnostech a rodiče se na pracovišti vůbec nesetkají.

Návaznými aktivitami RD mohou být různé typy Odborných poradenských konzultací či Obnovné kruhy.

Rodičovský (Rodinný) dialog jako návazná aktivita

RD bývá typickou aktivitou doporučovanou a čerpanou souběžně s aktivitami facilitovaného setkávání nebo facilitovaného předávání. Plnění dohod uzavřených během RD, které rodiče mohou dlouhodobě vnímat v průběhu např. FSRK nebo FPRK, mohou významně napomoci při obnovování důvěry mezi oběma rodiči, a přinést úlevu i dítěti.

Cíl aktivity

Dlouhodobý cíl

Napomáhat rodičům rozvíjet jejich schopnost vyjednávat a tvořit s druhým rodičem Rodičovské dohody: být společně orientovaní na budoucnost společných dětí, a být, alespoň po dobu trvání jednání, schopni upřednostnit tento postoj před tím, zůstat v minulosti a eskalovat své partnerské konflikty způsobem, který je přivedl k rozchodu a který i nadále zatěžuje dítě.

Krátkodobý cíl

Zajistit mediací bezpečné prostředí pro to, aby se rodiče mohli učit vyjednávat o potřebách dítěte, případně dospívali k dohodám uzavřeným ve prospěch zdravého vývoje dítěte.

Účastníci aktivity

Na straně klientů

Členové rodiny: rodič, který má dítě v péči; druhý rodič.

Další osoby: ve variantě Rodinného dialogu se aktivitu účastní s rodičem jiný rodinný příslušník, který může být zákonným zástupcem dítěte nebo má na dítě silný vliv.

Na straně Pro Dialogu

2 odborní pracovníci. Odborný pracovník – garant – odpovídá za vedení práce s konkrétní rodinou. Další odborný pracovník/pracovnice se připojuje v souladu se svou odborností, pořizuje Záznam z aktivity.

Průběh aktivity

Úvodní poradenská konzultace. Jednání se zájemcem o spolupráci

Pokud je Rodičovský dialog vstupní aktivitou do Restorativního programu, probíhá nejprve Úvodní poradenská konzultace. Zájemce o spolupráci může Pro Dialog kontaktovat sám (telefonicky, emailem, kontaktním formulářem na webu), prostřednictvím jiné organizace, prostřednictvím OSPOD nebo soudu.

Zájemce se dostaví na konzultaci, která probíhá vždy osobně na pracovišti Pro Dialogu. Cílem je umožnit zájemci zorientovat se a rozhodnout, zda spolupráce s Pro Dialogem je pro něj v jeho aktuální životní situaci nevhodnější.

Výstupy a dokumentace

1. Zájemce seznámen se způsobem práce, s principy a podmínkami spolupráce s Pro Dialogem;
2. Zájemce poučen o zpracování a nakládání s jeho osobními údaji a o spolupráci s OSPOD;
3. Zájemce informován o podmínce započítání spolupráce: souhlas a spolupráce obou rodičů;
4. Dohoda o tom, zda druhého rodiče kontaktuje rodič nebo zda Pro Dialog přímo či přes příslušný OSPOD informuje o možnosti spolupráce druhého rodiče a domlouvá termín Úvodní konzultace s ním;
5. Dohoda o tom, jak bude dále kontaktován první zájemce o aktivitu pro další spolupráci;
6. Zájemci předána vytištěná Dohoda o spolupráci k prostudování;
7. Podepsán Souhlas se zpracováním osobních údajů včetně souhlasu s poskytnutím informací OSPODu, případně jiným institucím;
8. Založena složka rodiny v interní databázi;
9. Do databáze založen interní dokument Záznam z Úvodní konzultace.

Přípravná konzultace k aktivitě RD. Setkání s každým rodičem individuálně

Toto setkání probíhá v případě, že oba rodiče projeví zájem o čerpání RD. Jednání probíhá s každým rodičem zvlášť, bez přítomnosti dětí. Rodič je seznámen s pravidly a průběhem RD, také o doporučené frekvenci a rozsahu aktivity, vyplývající z naší Dobré praxe.

Cílem konzultace je také umožnit rodiči se zorientovat v množství témat, která si přeje na RD probírat, moci si pro sebe určit jejich priority, pojmenovávat své potřeby, obavy a přání směrem k průběhu RD i směrem ke druhému rodiči. Rodič je informován, že na samotném RD může řešit témata, která jej v dané chvíli aktuálně zajímají, není povinen přinést témata probíraná na přípravné konzultaci.

Výstupy a dokumentace

1. Rodič informován o průběhu a podmínkách RD;
2. S každým rodičem vytipovány časy pro domlouvání termínu RD a uzavřena dohoda, kdo termín domlouvá – zda rodič, či zástupce Pro Dialogu;
3. Dohoda o formě setkání – zda oba rodiče společně či zda RD v oddělených místnostech;
4. Podepsány Dohody o spolupráci (včetně podmínek a pravidel spolupráce) s každým rodičem; tyto založeny do interní databáze, do složky rodiny;
5. Do databáze založeny interní dokumenty: Záznamy z Přípravné konzultace k RD s každým rodičem.

První Rodičovský (Rodinný) dialog

Proběhne poté, co proběhly předchozí kroky, tj. oba rodiče absolvovali Přípravnou konzultaci k aktivitě RD a mají podepsanou Dohodu o spolupráci. Rodiče se dostaví na pracoviště Pro Dialogu v předem dohodnutých časech, zejména při variantě, kdy se rodiče nechtějí setkat.

Rodiče pojmenovávají každý za sebe témata vztahující se k potřebám dítěte a určují jejich prioritu pro společné jednání. Poté je čas věnován facilitovanému dialogu nad navrženými tématy, který nejčastěji zprostředkovává odborný pracovník, rodiče na sebe přímo nehovoří.

Výsledkem RD je Záznam témat, případně rodičovských dohod, kterých se povedlo dosáhnout, který je oběma rodiči odsouhlasen a podepsán všemi účastníky RD. Součástí Záznamu je informace o tom, zda si rodič (jeden či oba) přejí pokračovat v aktivitě RD.

Výstupy a dokumentace

1. Realizovaný Rodičovský (Rodinný) dialog;
2. Vypracován Záznam z RD; tento odsouhlasen a podepsán; tento odevzdán každému rodiči a založen v interní databázi do složky rodiny;
3. OSPOD informován o realizaci RD, nikoli o obsahu jednání;
4. Dohoda o tom, zda si rodiče přejí pokračovat v RD.

Individuální odborné konzultace

Mimo přípravné konzultace, které nativně patří k RD, může každý rodič čerpat samostatné individuální konzultace, které jsou chápány jako přípravné k dalším RD. Klient o ně může sám požádat a/nebo mu mohou být nabídnuty, doporučeny, pracovníky Pro Dialogu.

Výstupy a dokumentace

1. Realizovaná odborná konzultace s každým z rodičů;
2. V databázi založeny do složky rodiny interní dokumenty: Záznam z konzultace s rodičem.

Vyhodnocování aktivity, nabídka návazných aktivit

Minimálně jednou za 3 měsíce probíhá s každým rodičem společné vyhodnocování spolupráce v souvislosti s plněním dohodnutého cíle. Vyhodnocování se děje také vždy při ukončování spolupráce, při jejím přerušení, nebo v jejím průběhu kdykoli na žádost klienta. Při vyhodnocování úspěšnosti RD je přihlíženo také k tomu, zda a jak rodič přijal na RD vytvořené rodičovské dohody a jak se mu daří je realizovat, a jak toto vnímá na straně druhého rodiče. Odborný pracovník může v průběhu nabídnout čerpání některé z návazných aktivit Restorativního programu Pro Dialogu.

Výstupy a dokumentace

6. Dohoda o aktuálním vnímání plnění stanoveného cíle aktivity;
7. Dohoda o pokračování, změně nebo ukončení spolupráce:
  - a. Dohodnuta forma pokračování spolupráce: pokračování formou RD, jeví se smysluplná; možnost souběžně čerpat aktivitu Obnovné kruhy;
  - b. Dohodnuto ukončení spolupráce z důvodu naplnění cílů, nevyskytly se žádné další potřeby; ukončení pro nespolečnou stranu jednoho (obou) z rodičů;
8. V databázi založeny do složky rodiny interní dokumenty: Záznam z konzultace s každým z rodičů;
9. OSPOD informován o změně formy spolupráce.

Výstupy z aktivity pro interdisciplinární spolupráci

Výstupy z RD určené orgánům SPOD

- Informace o zahájení spolupráce s danou rodinou;
- Zpráva o ukončení nebo změně formy spolupráce s danou rodinou;
- Průběžné telefonické a emailové konzultace s příslušným pracovníkem OSPODu;
- Souhrnné zprávy vypracované na výzvu OSPODu.

Výstupy z RD určené soudům

- Souhrnné zprávy vypracované na zadání soudu;
- Telefonické konzultace, svědecké výpovědi ředitelky Pro Dialogu.

Obnovné kruhy (dále také OK)

Popis aktivity v kontextu Restorativního programu Pro Dialogu, z.s.

Komunitně restorativní aktivita Obnovný kruh probíhá proces, který slouží jako opora lidem, kteří procházejí konfliktem v důsledku spáchaného TČ. V Obnovném kruhu se setkávají tři strany:

- Ti, kdo jednali určitým způsobem;
- Ti, kdo byli tímto jednáním zasaženi;
- Širší zainteresovaná komunita.

Tyto tři strany se setkávají, aby jako sobě rovné vedly dialog. Účastníci zvou jeden druhého a jsou přítomni dobrovolně. Dialogický proces, který v rámci kruhu probíhá, je otevřeně sdílen se všemi účastníky a je facilitován odbornými pracovníky. Proces končí, když jsou objeveny kroky, které se jeví jako vzájemně prospěšné.

Obnovný kruh jako vstupní aktivita

O realizaci komunitně restorativní aktivity OK mohou dobrovolně požádat rodiče, kteří hledají cestu k tomu, jak opustit postoje a vzorce, které vnímají jako zatěžující. Nebo může být OK doporučen rodinám, u kterých ani dlouhodobé čerpání ostatních aktivit Restorativního programu neumožňuje proměnu rodinného systému, a kde existuje možnost, že by mohla napomoci podpora širšího kruhu rodiny či komunity.

Obnovný kruh jako návazná aktivita

OK bývá typickou aktivitou doporučovanou a čerpanou souběžně s aktivitami FSRK, FPRK či RD, pokud se situace jeví, až v řádu let jako stagnující, čímž velmi trpí dítě, které se dlouhodobě vyvíjí v nepříznivých podmínkách, které snižují jeho šance na to moci vyrůst v osobnost, která si umí budovat otevřené a naplňující vztahy s lidmi a bez obav nachází své místo ve světě.

Cíle aktivity

Dlouhodobý cíl

Nalézt způsob, jak narovnat vztah mezi obětí a pachatelem TČ, pochopit, co vedlo k TČ. Na straně oběti moci uzavřít dohody, které jí zaručí náležitě odškodnění újmy, která jí byla pachatelem způsobena. Na straně pachatele vyrovnat dluh, trestným činem a/či násilím způsobený, a přijmout za něj odpovědnost bez pocitu viny, který jej neodvratně navrací do cyklu násilí.

Krátkodobý cíl

Vytvářet bezpečné podmínky k tomu, aby na straně zúčastněných byla vytvořena či přetrvávala ochota podílet se na hledání společného nového řešení konfliktní situace a tím ji spojenými silami všech účastníků překlenout.

Fáze aktivity

K dosahování cíle slouží následující postup, jehož kroky mohou být opakovány:

1. Rozpoznání klíčových činitelů, které hrají v konfliktu roli;
2. Dosažení shody ohledně toho, jaké další kroky podniknout;
3. Zhodnocení dosažených výsledků.

Účastníci aktivity

Na straně klientů

Členové rodiny: matka, otec, případně dítě.

Další osoby: rodinní příslušníci, členové komunity (přátelé, známí, spolupracovníci), právní zástupci a/či terapeuti každého z rodičů aj.

Na straně Pro Dialogu

2 až 4 odborní pracovníci: vedou rozhovory s každým ze zúčastněným zvlášť a facilitují proces ve větší skupině.

Průběh aktivity

Etapa 1) Vytvoření Kruhu opory

Odborní pracovníci facilitují nastavení Systému obnovy v dané komunitě zasažené trestným činem. Jde o systém, který si členové komunity sami vytvoří, sami zvolí a který tvoří Kruh opory.

Přípravná konzultace k Obnovnému kruhu. Setkání s každým rodičem individuálně

Identifikace a zajištění zdrojů v komunitě pro vytvoření Systému obnovy: stanovení osob, které se budou na Kruhu podílet.

Přípravná konzultace k Obnovnému kruhu s každým z dalších zainteresovaných

1. Navázání spolupráce a uzavření Dohody o spolupráci s identifikovanými účastníky OK.
2. Konzultace s jednotlivými účastníky Kruhu.

Výstupy a dokumentace

1. Realizované konzultace s každou zainteresovanou osobou a s každým rodičem;
2. V interní databázi založena složka rodiny;
3. Dohoda o způsobu předávání informací o spolupráci a jejich rozsahu OSPODu, příp. Soudu;
4. Podepsány Dohody o spolupráci s každou zainteresovanou osobou a s každým rodičem; tyto založeny v interní databázi do složky rodiny;

5. Podepsán Souhlas se zpracováním osobních údajů včetně souhlasu s poskytnutím informací OSPODu, případně jiným institucím činným v případě dané rodiny s každou zainteresovanou osobou a s každým rodičem; tyto založeny v interní databázi do složky rodiny;
6. Do interní databáze založeny interní dokumenty: Záznamy z Přípravné konzultace k aktivitě s každým rodičem, s každou zainteresovanou osobou.

Etapa 2) Proces Obnovného kruhu

Společné setkání

- **Podpora vzájemného porozumění.** Obvykle se používají obdoby věty „Co byste si přál/a sdělit a komu, o tom, jak vám je teď vzhledem k tomu, co se stalo a důsledkům, které z toho vyplynuly?“
- **Podpora převzetí zodpovědnosti autora činu (pachatele).** Obvykle se používají obdoby věty „Co byste si přál/a sdělit a komu, o tom, čeho jste se snažil/a docílit (jakou potřebu jste se snažil naplnit) ve chvíli, kdy jste zvolil vykonat tento čin?“
- **Společná domluva o dalším postupu:** strany konfliktu vymýšlejí společně další kroky a dohodnou se, co se udělá ve snaze naplnit potřeby obou stran.
- **Pokruží:** setkání facilitátorů s účastníky poté, co se odehrál Kruh. Prostor pro zjištění, jak se účastníkům kruhu daří; obvykle se používají obdoby věty „Co byste si přál/a sdělit a komu, ohledně vašeho současného stavu ve vztahu k dalším krokům a jejich důsledkům?“
- **„Slavení“** v případě, že se podařilo alespoň částečně naplnit potřeby, je věnován prostor prožívání radosti nad tím, čeho se podařilo dosáhnout ke vzájemnému prospěchu všech stran.
- V případě, že se nepodařilo naplnit potřeby, hledají se nové plány dalšího jednání.
- **Ukončení spolupráce** – klienti odcházejí s tím, že mají nastavený systém, jak se v budoucnu vypořádávat s konflikty a se schopností uspořádat si Obnovný kruh sami.

Výstupy a dokumentace

1. Realizovaný Obnovný kruh;
2. Do databáze založen do složky rodiny interní dokument Záznam z Obnovného kruhu;
3. Dohoda o způsobu předávání informací o spolupráci a jejich rozsahu OSPODu, příp. Soudu;
4. V případě, že v průběhu Obnovného kruhu došlo k uzavření dohody, vznikne Záznam z Obnovného kruhu obsahující znění uzavřené dohody; tento je založen do složky rodiny v databázi a poslán také účastníkům a na příslušný OSPOD.

Vyhodnocování aktivity, nabídka návazných aktivit

S každým z rodičů je po uskutečnění OK vedena individuální odborná konzultace s cílem vyhodnotit jeho průběh, přínos.

Výstupy a dokumentace

1. Realizovaná odborná konzultace s každým z rodičů o aktuálním vnímání plnění stanoveného cíle aktivity;
2. Dohoda o pokračování nebo ukončení spolupráce: pokračování spolupráce formou pokračování v aktivitě Obnovného kruhu; volba jiné aktivity z portfolia Restorativního programu; nebo dohoda o ukončení spolupráce z důvodu naplnění cílů, nevyskytly se žádné další potřeby; ukončení pro nespolečnou stranu jednoho (obou) z rodičů;
3. V databázi založeny do složky rodiny interní dokumenty: Záznam z konzultace s každým z rodičů.

4. Příslušný OSPOD informován o případné změně formy nebo ukončení spolupráce.

Výstupy z aktivity pro interdisciplinární spolupráci

Výstupy z OK určené orgánům SPOD

- Zpráva o ukončení spolupráce s danou rodinou;
- Průběžné telefonické a emailové konzultace s příslušným pracovníkem OSPODu;
- Souhrnné zprávy vypracované na výzvu OSPODu.

Výstupy z OK určené soudům

- Souhrnné zprávy vypracované na výzvu soudu;
- Telefonické konzultace, svědecké výpovědi ředitelky Pro Dialogu.

Metodika restorativního přístupu Pro Dialogu, z.s.

Autorsky: kolektiv Pro Dialogu, z.s.

© 2019 Pro Dialog, z.s.

www.prodialogforum.cz

prodialogforum@gmail.com